

NATALIE JENNER

CLUBUL
JANE AUSTEN

Capitolul I

CHAWTON, HAMPSHIRE

IUNIE 1932

Sătatea pe gardul jos din piatră, cu genunchii ridicați și cu spina întinsă pe zid. Ciripitul păsărilor străpungea aerul dimineții cu țipete scurte, care parcă îi loveau craniul. Zăcând acolo nemișcat, cu fața întoarsă în sus, spre cer, simțea moartea peste tot în jurul lui, în micul cimitir de lângă biserică. Trebuie să fi arătat și el ca o efigie, odihnindu-se pe gard de parcă ar fi fost cioplit într-o liniște veșnică, lângă un mormânt tăcut. Nu plecase niciodată din sătucul lui pentru a vedea marile catedrale ale țării, dar știa din cărți cum zăceau, pe mormintele lor înălțate, conducătorii antici sculptați, pentru ca oamenii de rând ca el să îi privească după secole cu venerație.

Era vremea de strâns fânul și își lăsase căruța pe cărare, exact între poarta cimitirului și câmpurile fermelor de la capătul vechiului drum spre Gosport. Căpițe uriașe de fân deja adunate se vedeau în spatele căruței, așteptând să fie transportate la fermele de cai și de vite împrăștiate în vecinătatea satului, întinse într-un rând de la Alton la East Tisted. În timp ce zăcea acolo, simțea spatele cămășii umed de sudoare, chiar dacă soarele era palid și abia strălucea; până la nouă dimineața, deja lucrase din greu pe câmpuri timp de câteva ore.

Mulțimea de cintezoși, măcălendri și pițigoi se liniști brusc, ca la un ordin, iar el își închise ochii. Câinele lui stătuse de pază până în acel moment, uitându-se peste gardul de piatră acoperit de mușchi la oile răspândite pe câmpurile de mai jos, de după șanțul ascuns care marca perimetrul moșiei. Dar când răsuflarea greoaie a fermierului deveni profundă și ritmică datorită somnului, câinele înțelese semnul și se întinse jos, sub stăpânul lui, pe pământul rece al cimitirului.

– Scuzați-mă!

Se trezi tresărind din cauza vocii care răsunase deasupra lui. Vocea unei doamne. O voce americană.

Ridicându-se, își legănă picioarele și cobori de pe gardul de piatră, pentru a sta în fața ei. Se uită repede la chipul ei, apoi la restul corpului, iar după aceea, la fel de repede, în altă parte.

Părea destul de tânără, având cam douăzeci și ceva de ani. Purta o pălărie de paie cu boruri largi, cu o panglică de un albastru indigo legată în jurul ei, ce se asorta cu albastrul-închis al rochiei bine croite. Părea destul de înaltă, aproape la fel de înaltă ca el, până când își dădu seama că purta niște pantofi cu cele mai înalte tocuri pe care le văzuse vreodată. Într-o mână ținea o mică broșură, iar în cealaltă, o poșetă-plic neagră – iar la gât îi atârna o cruciuliță pe un lăntșor scurt de argint.

– Îmi cer scuze că vă deranjez, dar sunteți prima persoană pe care am întâlnit-o în dimineața asta. Și, vedeți, m-am cam rătăcit.

Locuind de-o viață în Chawton, care avea o populație de 377 de locuitori, bărbatul nu fu surprins. Întotdeauna era unul dintre sătenii care se trezeau primii dimineața, chiar după lăptar, doctorul Gray – și vizitele lui mai urgente – și poștaș, care își lua încărcătura de la oficiul local.

– Vedeți, repetă ea, începând să se acomodeze cu reticența lui firească, am venit pentru o zi de la Londra – am luat trenul

până aici din Winchester – ca să văd casa scriitoarei Jane Austen. Dar nu pot să o găesc – am văzut bisericuța asta de pe drum și m-am hotărât să arunc o privire. Pentru a găsi o urmă de-a ei, dacă pot...

Bărbatul se uită peste umărul lui drept la biserică, aceeași biserică pe care o frecventase toată viața, făcută din silex local și gresie roșie și umbrită de fagi și de ulmi. Fusese reconstruită cu câteva generații în urmă – nimic remarcabil nu mai rămăsese de la Jane Austen și rudele ei apropiate.

Se întoarse și se uită peste umărul stâng la micul pârleaz din fundul cimitirului, prin care putea zări garduri vii înalte de tisă, tăiate în formă de conuri rotunjite. Încă din copilărie, i se păruseră niște solnițe foarte mari. Gardurile vii se întindeau de-a lungul grădinii terasate din sud a unei case elisabetane impozante și construite în pantă, cu un acoperiș cu țiglă și frontoane, cărămidă roșie și verandă Tudor cu trei etaje, acoperită cu plante agățătoare.

– Casa cea mare e acolo, spuse el brusc, după biserică. I se zice Casa Mare. Acolo locuiește familia Knight. Mormintele mamei și surorii domnișoarei Austen sunt chiar aici, lângă zidul bisericii – vedeți, domnișoară?

Chipul ei se luminează de recunoștință, atât pentru primirea informației, cât și pentru participarea lui lentă la conversație.

– O, Doamne, habar n-aveam...

Apoi ochii ei începură să se umezească. Era cea mai frapantă ființă umană pe care o întâlnise vreodată, era ca un model din reclamele din ziare la coafuri sau la săpun. Când începură să-i curgă lacrimile, culoarea ochilor ei se cristaliză în ceva ce nu mai văzuse până atunci, o nuanță de albastru aproape violet. Apoi lacrimile se opriră pe rândurile dese de gene negre precum cerneala, mai negre decât părul ei.

Uitându-se în altă parte, încercă să o ocolească atent, în timp ce câinele lui, Rider, îi mușca cizmele murdare de noroi. Merse puțin, apoi se opri lângă cele două lespezi mari de piatră ce stăteau înfipite drept în pământ. Ea îl urmă, cu tocurile pantofilor negri înfigându-se puțin în noroiul din cimitir, iar el o privi în timp ce șoptea încet cuvintele cioplite în pietrele de mormânt gemene.

Făcând un pas în spate, se fățai până când își scoase șapca din buzunar. Își dădu pe spate șuvița de păr blond-deschis care îi cădea pe frunte când lucra și o vâri sub marginea șepcii, trăgând-o apoi peste ochi. Voia să fie departe de ea, de emoția ciudată stârnită în ea de mormintele nedecorate ale unor femei simple, care muriseră în ultima sută de ani.

Plecă să aștepte cu Rider lângă poarta cu acoperiș a cimitirului. După câteva minute, ea apăru de după colțul bisericii, oprindu-se pentru a citi inscripția de pe fiecare piatră pe lângă care trecea, de parcă ar fi sperat să descopere mai multe suflete distinse adormite. Din când în când, se clătina puțin, când i se prindea tocul în marginea unei pietre, și făcea o mică grimasă din cauza propriei stângăcii. Dar nu își lua ochii de la mormintele de jos.

Se opri la poarta cu acoperiș, lângă el, și se uită în spate, oftând mulțumită. Zâmbea și părea mai calmă – atât de calmă, încât el simți, în sfârșit, mirosul banilor din postura și manierele ei.

– Îmi pare foarte rău, nu eram pregătită. Vedeți, am venit de departe pentru a găsi casa în care a scris cărțile – măsura, ușa care scârțâia, adăugă ea, dar nu văzu nicio reacție din partea lui. Nu am putut afla prea multe despre astea în Londra – vă mulțumesc foarte mult pentru că mi-ați spus.

El îi deschise poarta cu acoperiș și începură să meargă împreună spre drumul principal.

– Vă pot duce la casa ei, dacă vreți – e cam la un kilometru în susul cărării. Am strâns fânul pentru fermă în dimineața asta, înainte să se facă prea cald, așa că am timp liber.

Ea zâmbi. Avea un zâmbet larg, de învingătoare, genul de zâmbet pe care el și-l imagina că putea fi doar american.

– Sunteți foarte amabil, mulțumesc. Știți, credeam că oamenii vin aici tot timpul, așa, ca mine – nu fac asta?

El ridică din umeri în timp ce pășea încet, pentru a ține pasul cu ea de-a lungul cărării cu pietriș care se întindea de la Casa Mare până la drum.

– Mi se pare că vin destul de des. Dar nu prea au ce vedea. Acum sunt doar apartamente pentru muncitori în casă – sunt chiriași în toate camerele.

Se întoarse și văzu că fața ei se încorda din cauza dezamăgirii. Pentru a o înveseli, înainte de a-și da seama ce îl apucase, o întrebă despre cărți.

– Nu cred că pot răspunde la întrebarea asta, îi spuse ea, în timp ce el îi arăta drumul de țară la capătul căruia zăbovea căruța lui, cu încărcătura uitată pentru o vreme. Doar simt, când o citesc și când o recitesc – ceea ce fac mai mult decât în cazul oricărui alt autor –, că e ca și cum ar fi în capul meu. Ca muzica. Tata mi-a citit pentru prima dată cărțile ei când eram foarte mică – a murit când aveam doisprezece ani – și îi aud vocea atunci când o citesc. Nimic nu-l făcea să râdă cu voce tare așa cum îl făceau acele cărți.

El îi ascultă divagația, apoi dădu din cap de parcă nu i-ar fi venit să creadă.

– Nu ați citit cărțile ei? întrebă femeia cu o sclipire de neîncredere în ochi.

– Nu pot spune că mă interesează. Am rămas la Haggard și la cei ca el. Povești cu aventuri, știți... Poate că mă veți judeca pentru asta.

– Nu aş judeca niciodată pe cineva pentru ce citește. Zări expresia ironică de pe chipul lui și adăugă, cu un zâmbet larg: Deși cred că tocmai am făcut asta.

– Oricum, nu am înțeles niciodată cum de o grămadă de cărți despre fete care își caută soți se pot compara cu marii scriitori. Cu Tolstoi și cei ca el.

Ea se uită la el cu interes.

– L-ați citit pe Tolstoi?

– Îl citeam – trebuia să fiu trimis la studii în timpul războiului, dar cei doi frați ai mei au fost chemați la luptă. Am rămas aici, să ajut.

– Lucrați împreună la fermă?

El se uită în altă parte.

– Nu, domnișoară. Amândoi sunt morți acum. Războiul...

Îi plăcea să spună cuvintele așa, ca o tăietură curată: ascuțite, profunde și irevocabile. De parcă ar fi încercat să împiedice orice conversație viitoare. Dar avu senzația că, în cazul ei, această abordare ar fi invitat la mai multe întrebări, așa că se grăbi să continue:

– Apropo, vedeți aceste două drumuri care se întâlnesc – ați venit din Winchester, din stânga, da? Ei bine, mergeți de-aici la dreapta – acesta e drumul principal spre Londra – și intrați în Chawton. Casa e înainte.

– O, sunteți foarte amabil. Mulțumesc. Dar trebuie să citiți cărțile. Trebuie. Vreau să spun... trăiți aici, cum de nu puteți să o faceți?

Nu era obișnuit cu o asemenea convingere emoțională – voia doar să se întoarcă la căruța lui și să plece.

– Promiteți-mi, vă rog, domnule...?

– Adam. Mă numesc Adam.

– Mary Anne, răspuse ea, întinzându-și mâna pentru a-și lua rămas-bun. Începeți cu *Mândrie și prejudecată*, bineînțeles.

Apoi cu *Emma* – e preferata mea. Foarte curajoasă, dar incredibil de ignorantă. Vă rog!

El ridică din umeri din nou, își înclină șapca în fața ei și începu să coboare pe cărare. Îndrăzni să se uite în spate doar o dată, de după balta la care se întâlneau cele două drumuri. O văzu stând încă acolo, înaltă și suplă, îmbrăcată în albastru-închis, holbându-se la casa de cărămidă roșie, la fereastra ei acoperită și la ușa albă de la intrare, care se deschidea direct pe alee.

Când Adam Berwick își termină munca din ziua aceea, lăsă căruța goală lângă poarta cimitirului și merse târșăit pe drumul principal, până când ajunse la căsuța cu terasă care fusese căminul lui în ultimii ani.

Familia lui fusese cândva mult mai mare, fiind formată din tatăl său, mama sa și trei băieți, dintre care el era cel mai tânăr. Deținuseră o mică fermă, păstrată cu mândrie de patru generații din familia tatălui lui. Această moștenire le solicitase tuturor bărbaților din familia Berwick să se apuce de foarte tineri de o muncă fizică grea. Iar el o adorase: repetiția ei, ciclul invariabil al anotimpurilor, culcarea fără a mai avea timp de vorbă.

Dar Adam fusese și un elev atent și silitor, învățând să citească la doar cinci ani din cărțile pe care tatăl lui le lăsa împrăstiate prin casă, apoi citind orice scriere pe care pune la mână. Vizita orașul mai mare, Alton, cu mama lui, de câte ori avea ocazia. Momentul lui preferat, mai mult decât cofetăriile și bomboana uriașă pe care ea i-o cumpăra din când în când, era șansa de a se uita la cărțile pentru copii din bibliotecă și de a găsi una nouă de împrumutat. Pentru că – și încă nu înțelegea cum unii oameni, ca frații lui, nu puteau vedea acest lucru – în paginile fiecărei cărți era o altă lume.

Putea dispărea în lumea aceea oricând avea nevoie – de exemplu, oricând simțea că lumea și ceilalți oameni îl presau, o presiune

Respa contactului social și a așteptărilor, care în mod sigur era o chestiune de rutină pentru toți ceilalți, dar care pe el îl afecta mult mai intens și inexplicabil. Dar putea și să experimenteze lucrurile din punctul de vedere al altor oameni și să învețe lecțiile lor. Și, cel mai important pentru el, putea descoperi cheia unei vieți ferice. Avea senzația că, în afara familiei lui de fermieri aspri, oamenii existau pe un plan foarte diferit, cu emoțiile și dorințele lor telegrafiate în linii nesfârșite, vibrând în urechi încă necunoscute, creând mici fricțiuni și chiar și câteva scântei.

Câștigarea unei burse la facultate fusese singurul moment important din tinerețea lui, dar îi fusese răpit repede când frații lui fuseseră trimiși la război. Fusese prea tânăr pentru a lupta și, conform mamei lui, prea matur pentru ceea ce ea numea un studiu fără rost. Războiul schimbase totul, și nu doar pentru familia lui – deși toți sătenii recunoșteau că familia Berwick fusese lovită cel mai rău, cu ambii băieți mai mari uciși în bătălia de pe Marea Egee, în 1918, și cu tatăl răpus la mai puțin de un an după aceea de gripa spaniolă. El și mama lui avuseseră grijă unul de altul, bucurându-se de o comuniune care îi susținuse chiar și în cea mai neagră disperare.

Dar, oricât de mult erau împiedicați să cadă în prăpastie, se clătinau mereu pe marginea ei. Nici el și nici mama lui, în ciuda firilor lor diferite, nu păreau să aibă energie pentru mai mult decât supunere în fața vieții – ideea că ar fi putut lupta pentru a-și depăși condiția nu le trecea prin minte. Așa că, la câțiva ani după război, între datorii, momente de jale și plângerile constante ale mamei lui, își vânduseră ferma familiei Knight, cu o reducere semnificativă. De-a lungul generațiilor, diferiți membri ai familiei Berwick lucraseră pe moșia Knight ca membri ai personalului gospodăriei sau ca servitori, mama și bunica lui numărându-se printre ei; Adam li se alăturase și el, adunând fânul în

fiecare vară, arând câmpurile și plantând câteva recolte de grâu, hamei și orz prin rotație.

În cele din urmă, familia Knight, la fel ca multe altele din sat, începuse să sufere și ea din pricina problemelor financiare. Adam simțea că toți erau strâns legați și că vânzarea fermei familiei Knight și angajarea lui făceau parte dintr-un efort mai larg al comunității de a se susține și de a supraviețui.

Trăia pe marginea prăpastiei sau, cel puțin, așa se comporta. Dar în interiorul lui, în locul unde doar cărțile ajungeau, rămâneau un mister profund și cea mai adâncă și ascuțită durere. Adam știa că o parte a creierului lui se disocia de durere, într-un efort bizar de a se proteja, dar la mama lui era mai rău, pentru că ea părea doar să aștepte să moară, în timp ce îl avertiza tot timpul cât de rău avea să-i fie fără ea. Între timp, continua să-l îngrijească – îi pregătea pâinea prăjită și ceaiul dimineața și îi păstra cina caldă la sfârșitul zilei.

Stăteau singuri la masa din bucătărie – el îi povestea despre munca lui, ea îi spunea cu cine se mai întâlnise prin sat sau în Alton sau dacă era ziua ei de cumpărături de la mijlocul săptămânii. Vorbeau despre orice, cu excepția trecutului.

Totuși, în ziua aceea, nu îi povesti despre tânăra din America. Nu știa ce voia să spună. În primul rând, mama lui îl bătea la cap tot timpul să își găsească o soție, iar acea străină îl depășea atât de mult în frumusețe, că părea din altă lume. Mama lui era una dintre sătencele pentru care legătura cu Jane Austen rămânea mai mult un motiv de supărare decât orice altceva. Se plângea tot timpul de grupurile de gură-cască și de turiștii care coborau adesea în sătuc, cerând informații, dorind să vadă ceva, așteptând ca viața de acolo să fie ca în cărți. De parcă viețile mărunte ale sătenilor erau cumva ireale, iar adevărul – singurul lucru care conta și singurul care avea să conteze vreodată – se întâmplase în urmă cu mai bine de o sută de ani.

Devenea cam îngrijorat pentru domnul Darcy.

Lui Adam i se părea că, după ce un bărbat observa ochii frumoși ai unei femei, încerca să tragă cu urechea la conversațiile ei și devenea foarte afectat de opinia ei proastă despre el; atunci, acel bărbat se îndrepta spre un loc necunoscut, fie că recunoștea asta sau nu. Adam nu știa prea multe despre femei (chiar dacă mama lui îi spunea că nu erau prea multe de știut), dar se întreba dacă în viață, întocmai ca-n literatură, un bărbat cedase vreodată unei dorințe atât de evidente la fel de rapid ca domnul Darcy, nefăcând nimic în legătură cu ea în afară de a o îndepărta din greșeală și cât se poate de eficient.

Aprecia mai mult ca oricând faptul că, în mica lor casă cu două camere la etaj și două la parter, așezată lângă o cărare ce se întindea până la drumul principal spre Winchester, se bucura de propriul dormitor și de spațiu de citit. În camera lui aproape goală, cu tavan înclinat, avea un pat îngust, în care dormise din copilărie, un dulap de haine simplu, din lemn de stejar, și o măsuță de toaletă antică – toate erau așezate în câte un colț al camerei. Mai avea și un raft cu cărți care îi aparținuseră tatălui lui – romane de aventuri, comoara băieților, somități precum Conan Doyle, Alexandre Dumas și H.G. Wells. Însă atunci, lângă patul lui se afla o carte destul de groasă, având coperte tari, laminate, împrumutată de la bibliotecă, înfățișând două femei cu bonete care își șopteau ceva una celeilalte, în timp ce un bărbat din fundal stătea, cu un aer poruncitor, lângă o urnă de grădină.

O pusese discret pe teigheaua bibliotecii cu împrumut cu doar două zile în urmă.

O citea rapid.

Totuși, oricât de mult îl amuza, cartea îi crea și o stare de confuzie. În primul rând, își punea întrebări despre personajul tatălui – nu credea că dădea bine ca domnul Bennet să își petreacă tot

timpul liber închis în biroul lui, satisfăcându-și toanele pe cheltuielile tuturor. Doamna Bennet era mult mai ușor de înțeles, dar, chiar și așa, tot exista ceva greșit în gospodăria familiei Bennet, într-un fel pe care nu îl mai întâlnise până atunci în literatură. Cel puțin, nu într-o familie mare. Citise cărți despre orfani, trădarea prietenilor și tați trimiși la închisoarea datornicilor, dar cele mai mari intrigi se dovedeau a fi întotdeauna un act de răzbunare, lăcomia sau un testament dispărut.

Judecând din toate punctele de vedere, membrii familiei Bennet pur și simplu nu se plăceau unii pe alții. Nu se așteptase la asta de la o scriitoare cu un angajament clar pentru finaluri fericite. Totuși, din păcate, i se păru ceva mai real decât orice citise vreodată.

După ce termină capitoul în care Darcy își prezenta moșia unei femei care îi refuzase cândva cu hotărâre cererea în căsătorie, Adam începu, în sfârșit, să simtă că adoarme. Își aminti întâlnirea cu ultima vizitatoare din orașelul lui, cruciuța de pe lanț, zâmbetul alb de învingătoare: simboluri ale credinței și ale speranței, care, din nefericire, lipseau din viața lui. Nu putea înțelege dorința de a călători atât de departe pentru un capriciu – dar vizitatoarea radia de o fericire nereținută, o fericire reală, genul pe care el o căutase întotdeauna în cărți.

Citirea cărții lui Jane Austen îl făcea să se identifice cu Darcy și cu puterea fulgerătoare a atracției fizice care întunecă rațiunea. Îl ajuta să înțeleagă cum până și cineva fără prea multe mijloace și fără putere ar putea să ceară să fie tratat într-un anumit fel. Cum ne putem purta prostește fără ca nimeni din jurul nostru să ne dea vreun indiciu despre asta.

Sigur nu avea să o mai revadă pe americană. Dar poate că citirea cărților lui Jane Austen avea să îl ajute să capete măcar puțin din starea ei de mulțumire.

Poate că citirea cărților lui Jane Austen i-ar fi putut oferi cheia.